

Yardım Toplama Kanunu Taslak Tasarısı Toplantısında Üzerinde Uzlaşılan İlkeler¹
30 OCAK 2013

Yardım Toplama Kanunu mevcut haliyle örgütlenme özgürlüğünün önünde ciddi bir engeldir ve darbe zihniyetinin yasallaştırılmış halidir. Yasa taslağı mevcut haliyle 1983 ruhunu yansıtan yasaklayıcı zihniyete hala sahiptir.

Dünyada eşi benzeri olmayan bir kanun **Yardım Toplama** kavramı altında yaşatılmaya devam edilmektedir. Kamuya açık mekanlarda düzenlenen yardım toplama faaliyetleri gibi suiistimal edilmeye müsait uygulamalar dışında her türlü yardım toplama aslında **bağıştı** ve STK'ların amaçlarını yerine getirebilmeleri için özgürce bağış toplamaları bir haktır.

Bağış ve Yardım tanımlamaları Türk Dil Kumunda da belirtildiği üzere aynı anlama gelmekteyken Kanun'un Sivil Toplum Kuruluşlarının önünde yasak ve caydırıcı bir kavram olarak Yeni Kanun tasarısında da farklılaştırıldığı görülmektedir.

Demokratik ülke örneklerine bakıldığında, Türkiye'dekine benzer bir yardım toplama yasası bulunmadığı görülmekte; benzer bir yasanın Finlandiya'da olduğu ama o yasanın sivil toplum örgütlerini muaf tuttuğu bilinmektedir. Yardım/bağış toplama yasalarının bir çok ülkede ancak **kamuya açık mekan ve alanlarda toplanması durumunda** bildirim ve/ya edinilmesi son derece basite indirgenmiş bir şekilde izine tabi olduğu ama bunun dışındaki yardım/bağış toplama faaliyetlerinin tamamen özgür bırakıldığı, bildirim bile tabi olmadığı görülmektedir.

Bu bilgiler ve gerekçeler ışığında incelendiğinde, görüşe açılmış olan taslak:

1. Yardım toplama faaliyetlerini izne tabi tutarak özgürlükçü değil, **kısıtlayıcı ve yasaklayıcı** yaklaşımı sürdürmektedir.
2. Dernekler ve vakıflar arasında ayırım yaratarak **eşitlik ilkesini** bozmaktadır.
 - Vergi Muafiyetine sahip vakıflar/Kamu Yararı Statüsüne sahip derneklere bildirim usulü gibi özel bazı düzenlemeler yapılması zaten varlığı tartışmalı bu statüleri daha da özel ve eşitsizlik yaratan bir hale getirmekte ve bu statülere sahip olan ve olmayan kuruluşlar arasında **ayrımcılık** yapmaktadır.
 - İbadethane yaptırma ve yaşatma amacıyla kurulan dernek veya vakıfların yasa kapsamı dışında tutulması, dernekler ve vakıflar arasında faaliyet amaçları açısından hiyerarşik bir ilişki yaratmaktadır ve **eşitlik ilkesine** açıkça aykırıdır.
3. Toplanan yardımın %1 ile oluşturulacak bir **Dernek Fonu** yaratılması yardım toplamanın özüne aykırı bir uygulamadır. Bu bir anlamda bağışçıların **iradelerinin** yok sayılmasıdır. Bu uygulama adeta bir **doğrudan vergileme** aracıdır.
4. Taslak idareye fazlasıyla takdir yetkisi tanıyan birçok hükmü içermektedir. "işin önemi, yardım toplama faaliyetine gireceklerin yeterlilikleri, yapılacak hizmetin amaca ve kamu yararına uygunluğu, yardım toplama faaliyetinin başarıya ulaşip ulaşamayacağı, yardım toplama yerinin ve süresi"nin yetkili makamlar tarafından belirlenmesi **tüzel kişilerin otonomisi** yok saymakta ve ihlal etmektedir. STK'ların

¹ Bu inceleme ve analiz Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın (TÜSEV) çağrıcısı ve kolaylaştırıcısı olduğu bir toplantıya katılan ve içlerinde Uluslararası Af Örgütü Türkiye şubesi, Deniz Temiz Derneği (TURMEPA), Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV), Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA-DER), Kimse Yok mu Derneği, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği (STGM), Toplum Gönüllüleri Vakfı ve Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)'nin içinde olduğu 14 STK'dan 19 kişinin katıldığı bir çalışma grubu tarafından yapılmıştır.

yardım toplama faaliyetleri için belirttikleri amaçların 3nemini ve STK'ların bu konudaki yeterliliklerini 3lmek kamu kurumlarının g3revi değildir, olmamalıdır.

Belirtilen gerekçeler işığında, sivil toplum 3rgtlerini doğrudan ilgilendiren b3yle bir yasal çalışmanın çok daha **şeffaf** ve **katılımcı** y3r3t3lmesi gerekmektedir. Yasanın hazırlanması aşamalarının t3m3ne sivil toplumun katılımı sağlanmalı, temel ilke ve prensipler başta olmak 3zere t3m konularda g3r3şleri alınmalı ve bu çalışma gerçek anlamda katılımcılığı sağlamaya yetecek kadar **uzun bir s3rece** yayılmalıdır. Gerek yeni yasa, gerekse ilgili t3m y3netmeliklerin sivil toplum 3rgtlerinin katılımıyla hazırlanması ve sivil toplum 3rgtleri tarafından verilen g3r3şlerin şeffaf bir şekilde kamuyla paylaşılması sağlanmalıdır.